

Joseph Haydn (31 marca 1732 w Rohrau - 31 maja 1809 w Wiedniu)

*Pewien niezwykły muzyk z Rohrau
choć syn cieśli, śpiewać wołał
i komponować
szal-oratoria,
słuchaj swej duszy, brzmi stąd morał.*

(ebs)

Franz Joseph Haydn - austriacki kompozytor okresu klasycyzmu, najstarszy z tzw. trzech klasyków wiedeńskich, obok Wolfganga Amadeusza Mozarta i Ludwiga van Beethovena.

<https://www.youtube.com/watch?v=j7C1xYgj1zQ>

Joseph Haydn był jednym z głównych przedstawicieli muzyki klasycznej oraz jednym z tych, którzy zdefiniowali główne formy muzyczne tej epoki.

Szczególnie interesujące są jego dzieła z lat 1760–1770, tworzone w stylu *Sturm und Drang* (niem. burza i napór), który był awangardowym kierunkiem w ramach kultury klasycystycznej, będąc jednocześnie zapowiedzią romantyzmu. W muzyce Haydna objawiło się to stosowaniem niecodziennych akordów, zastosowaniem rzadkich tonacji molowych oraz nieoczekiwanych zmian nastroju.

Urodził się 31 marca 1732 w małej wiosce Rohrau w Dolnej Austrii nad ówczesną granicą węgierską. Był jednym z 12 dzieci wiejskiego cieśli Mathiasa (Mateusza) i Anny Marii Koller. Muzykalny i obdarzony pięknym głosem, od 1738 roku uczył się muzyki w Hainburgu, gdzie został dostrzeżony przez dyrygenta chóru przy katedrze św. Szczepana w Wiedniu. Tam kształcił się w grze na skrzypcach i fortepianie.

Około 1748 lub 1749 roku po przejściu mutacji musiał opuścić chór i zaczął zarabkować jako muzyk w Wiedniu.

W roku 1761 został zatrudniony jako nadworny kompozytor i wicekapelmistrz na dworze węgierskiej rodziny arystokratycznej, Esterházych. Pozostał w jej służbie przez prawie 30 lat - do 1790 roku, zdobywając w tym czasie ogromną sławę.

We wrześniu 1790 roku wyjechał do Wiednia, gdzie otrzymał propozycję wyjazdu do Anglii oraz kontrakt na napisanie dwunastu symfonii (wśród nich znalazły się również utwory napisane przez Haydna już wcześniej), którymi kompozytor miał dyrygować podczas koncertów w *Hanover Square Rooms*.

W czerwcu 1792 roku powrócił do Wiednia; w styczniu 1794 roku wyjechał powtórnie do Londynu. W 1795 roku Haydn brał udział w serii koncertów »Opera Concerts«, dla których skomponował trzy ostatnie symfonie. W 1795 roku opuścił Anglię, by objąć kierownictwo kapeli Nikłosa II Esterházego (następcy zmarłego księcia Antoniego I). Kontrakt przewidywał pisanie jednej mszy rocznie; stąd w latach 1796–1802 powstało sześć mszy.

W tym czasie Haydn rozpoczął pracę nad "Stworzeniem świata", które ukończył w 1798 roku.

"Byłem odcięty od świata, więc byłem zmuszony, by być oryginalnym."

W 1801 roku napisał oratorium "Pory roku". Ostatnie lata życia spędził głównie w Wiedniu, na wakacje wyjeżdżając

do Eisenstadt.

Haydn był przyjacielem Mozarta, z którym podziwiali się nawzajem. Znał też młodszego od siebie Ludwiga van Beethovena, który uważał go za swojego mistrza i nauczyciela. Haydn zaprzestał komponowania w 1803 roku na sześć lat przed śmiercią.

Zmarł 31 maja 1809 w Wiedniu. Miał 77 lat.

Jako ciekawostka: pośmiertnie zwolennicy frenologii odcięli Haydnowi głowę, by zbadać, gdzie w czaszce zlokalizowany jest geniusz artysty. Niestety frenologia nie potwierdziła faktu czyjegoś geniuszu na podstawie wielkości mózgu, jak na początku sądzono, jedynie zwróciła uwagę na zróżnicowane miejsca w mózgu, pełniące różne, czasem odrębne funkcje. Fakt odcięcia głowy Haydnowi nie wyszedłby na jaw, gdyby nie ekshumacja zwłok.